

PLANOSIBIRSKI KLINČEK

Čau, general service announcement.

To ni uradni dokument MZEZ.

Tekst smo pripravili sami. Dopuščamo napake. Jezite se na nas, ne na kadrovske službe:) Pripravljen je v dobri veri. Na podlagi izkušenj in pogovorov s tistimi, ki so test že opravljali.

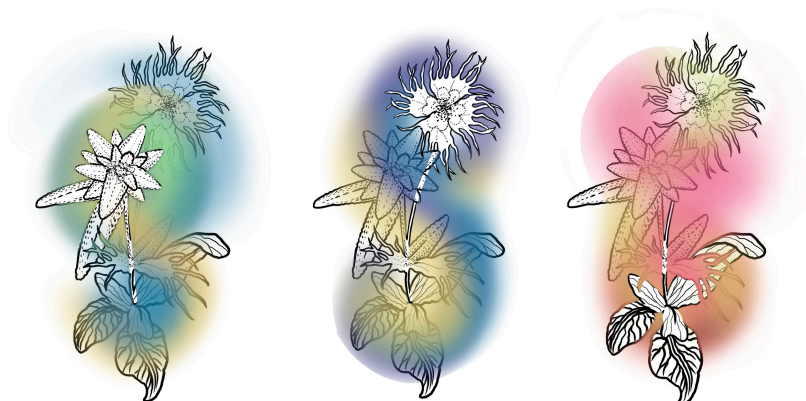
Gre za delovno verzijo dokumenta.

Vsa poglavja bomo objavili maja 2025. Do takrat bodo kapljala po kosih. V kolikor bo MZEZ ocenil, da se jim zadeva dopade, lahko končno verzijo pripravimo skupaj.

Zdaj nam je malo mudilo, da ujamemo to rundo testa.

Hvala, Filip, ker si tako čudovito zrisal naš hibrid. Počaščeni.

Vaš,
Gajst.
2024

Prvi del vodiča po preizkusnem testu za slovensko diplomatsko službo.

Prvi dokument te vrste pri nas. Evr.

Prijava, priprava, potek.

Planika + Sibirski perunika + Montpellijski klinček = Planosibirski klinček.

Kačič, Zlobec, Pavček.

Srečno.

gajst.

prijava.....4

postopek.....	5
pogoji pristopa.....	9
checklist.....	12
faq.....	13

priprava.....16

nekaj očitnih premislekov.....	17
pisni del.....	18
politologija.....	19
sociologija.....	24
ekonomija.....	25
politična geografija.....	28
pravo.....	29
ekskurzija: pomen mednarodnega prava.....	32
zgodovina.....	35
esej na izbrano temo.....	38
test psihološke ustreznosti..	39
ustni del.....	40
faq.....	40

potek.....42

pisni del.....	43
ustni del.....	44

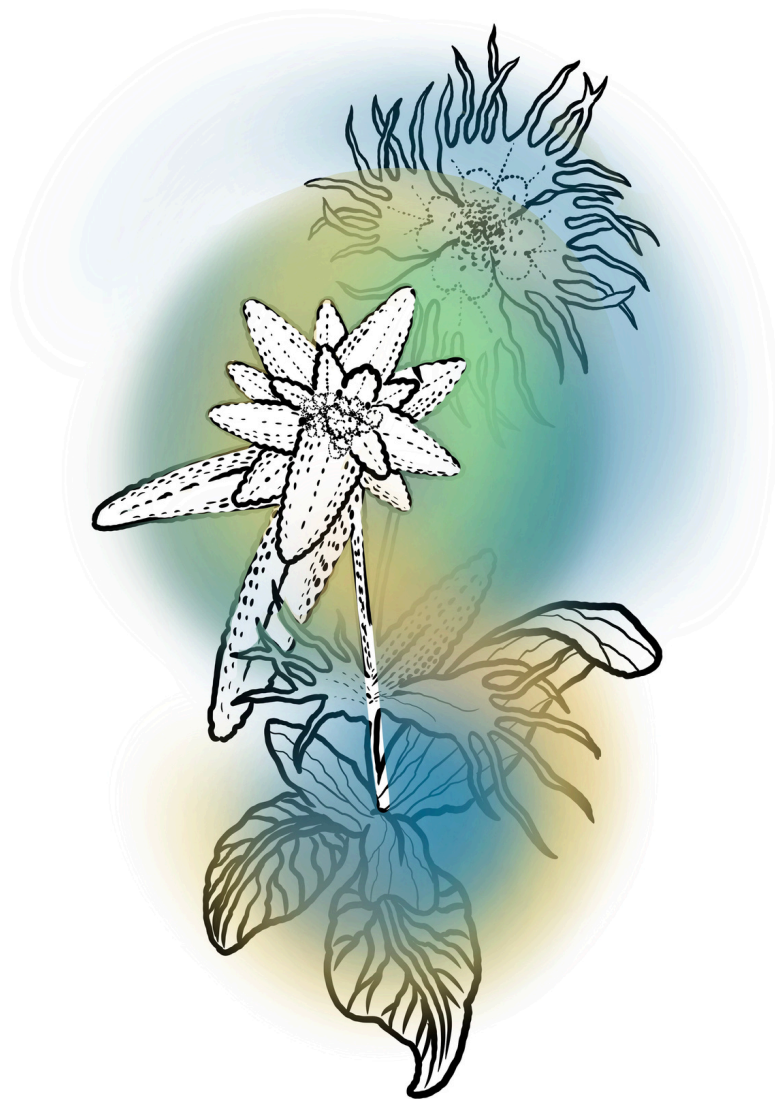
Kaj puščaš za sabo?
 Je brazda v rodovitni njivi
 ali le izginula sled roke,
 ki je skušala zadržati
 nemirno reko?
 Je plamen,
 izpuhteli v dim?
 Bela črta,
 ki za nekaj trenutkov
 ukradenih večnosti
 preseka nebo?

Kaj daš,
 ko vstopaš v njihova življenja?
 Kaj vzameš?

(Skozi življenja mnogih ljudi greš,
 Mila Kačič)

prijava.

Prvi korak na vaši poti do uspešno opravljenega testa in vstopa v diplomatsko službo je prijava na preizkusni test. Pogoji za prijavo, potek prijave, prijavni roki in obvezna dokumentacija za dotični preizkusni test so objavljeni v sklopu poziva za opravljanje preizkusnega testa za diplomatsko službo in se lahko od leta do leta razlikujejo. Spodnje poglavje tako ni nadomestilo za morebiten naslednji razpis, ki ga bo objavilo ministrstvo za zunanje in evropske zadeve. Služi naj kot orodje, na podlagi katerega si lahko zainteresirane osebe ustvarite predstavo o tem, kako bo razpisna dokumentacija izgledala, kaj boste morali izpolniti, katere podporne dokumente boste morali predložiti in kako poteka postopek prijave na preizkusni test. Pridobitev nekaterih podpornih dokumentov namreč lahko traja dalj časa (na primer certifikata za znanje tujega jezika ali dokazil o pridobitvi ustrezne stopnje izobrazbe iz tujine), zato je dobro, da se na predložitev morebitnih zahtevanih dokumentov pripravite vnaprej.

postopek prijave.

V skladu s pravilnikom o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju (v veljavi od 2011) se poziv za prijavo na preizkusni test za diplomatsko službo objavi »občasno, ko so na voljo prosta delovna mesta, praviloma enkrat na leto«. Poziv se objavi na spletni strani ministrstva za zunanje in evropske zadeve in ministrstva, pristojnega za javno upravo.

Zaposlovanje novih kadrov na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve je odvisno od celovitega kadrovskega načrta vlade, ta pa je odvisen od vladnih prioritet, proračunskega razreza in delovnih nalog posameznega ministrstva v naslednjem kratkoročnem obdobju. Vlada Republike Slovenije kadrovske načrte sprejema za obdobje dveh let (leta 2022 se torej sprejme kadrovski načrt za leto 2023 in leto 2024). Sistematizacija delovnih mest v javni upravi je v sklopu skupnih kadrovskih načrtov v preteklih dveh letih predvidevala razpis šestih pripravniških delovnih mest (ta številka se lahko sicer spreminja). Število razpisanih pripravniških delovnih mest je do neke mere sorazmerno s številom zaposlenih na ministrstvu. Ta je na primer v skupnem kadrovskem načrtu vlade za ministrstvo za finance, ki je v Sloveniji najštevilčnejše (4.341 dovoljenih zaposlitev konec leta 2025), predvideval 42 pripravniških delovnih mest.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, ki bo imelo na koncu leta 2025 dovoljenih 757 zaposlitev, je omejeno na šest pripravniških delovnih mest (v to je vključenih 22 projektnih zaposlitev za določen čas trajanja projekta Varnostni svet 2024-2025). Sklep vlade 10002-8/2022/16 sicer »predstojnikom organov državne uprave nalaga, da na podlagi medsebojnega dogovora zagotovijo možnost prenosa kvot zaposlitev pripravnikov, če jih v svojem organu ne potrebujejo«. Glede na kadrovske potrebe vseh resorjev se na tovrstno prakso, četudi jo Vlada spodbuja, ne gre zanašati.

Torej, v kolikor so za naslednje leto v skupnem kadrovskem načrtu vlade predvidena pripravniška delovna mesta za Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, bo preizkusni test gotovo razpisan. Prav tako se lahko zgodi, da je preizkusni test razpisan, v sistematizaciji za naslednje leto pa ni predvidenih zaposlitev na pripravniških delovnih mestih. Vzrok za tovrstno situacijo tiči v pogojih za zasedbo diplomatskih delovnih mest za nedoločen čas, kjer morajo kandidati v skladu z 41. členom Zakona o zunanjih zadevah opraviti preizkusni test. Opravljanje preizkusnega testa bo sicer ravno tako odprto za javnost, kandidati bodo uvrščeni na seznam tistih, ki so preizkusni test opravili, vendar ni nujno, da bo pripravniško delovno mesto tudi razpisano (več o tem v nadaljevanju, glej poglavje »prijava na pripravniško delovno mesto«).

Skladno s prakso zadnjih nekaj let se poziv k prijavi na opravljanje preizkusnega testa objavi konec meseca septembra ali tekom meseca oktobra. Poziv na opravljanje preizkusnega testa se mora objaviti najmanj 30 dni pred njegovo izvedbo. Po objavi poziva je rok za prijavo določen skladno s pravilnikom, kjer rok ne sme biti krajši od osmih dni. Kot primer lahko navedemo leto 2023, ko je bil poziv objavljen 16. oktobra, rok za oddajo prijave pa je bil 30. oktober 2023. Bodoči kandidati za opravljanje preizkusnega testa so imeli za izpolnitev prijave na voljo 14 dni. Letos je bil poziv objavljen 11. oktobra, 30. oktober pa je bil določen kot rok za prijavo. Gre torej za dokaj ustaljeno prakso, na katero se lahko zanašamo tudi v prihodnjih razpisih.

V sklopu pisne prijave bo kadrovska služba od vas, poleg izpolnitve ostalih polj, zahtevala tudi izpolnitev polj preteklih delovnih izkušenj, če jih imate, drugih aktivnosti in interesov s področja mednarodnih zadev, samoevalvacijo vaše informativne pismenosti in ostalih veščin.

Pri navajanju delovnih izkušenj štejejo vse oblike zaposlitve (polni delovni čas, skrajšani delovni čas, študentsko delo, prostovoljstvo in ostale oblike zaposlitve). Navesti jih bo potrebno v kronološkem vrstnem redu. Pri vsaki izmed preteklih zaposlitev boste morali navesti a) trajanje zaposlitve, b) obliko zaposlitve, c) naziv in naslov delodajalca, d) zahtevano stopnjo izobrazbe in e) delovne naloge.

Pri opisu dodatnih aktivnosti se navaja ustanovo in opis aktivnosti ter obliko udeležbe (na primer sodelovanje pri občudijskih dejavnostih, seminarjih, dodatnih izobraževanjih, poletnih šolah, konferencah, pisanje prispevkov iz področja mednarodnih zadev in ostalo).

V sklopu samoevalvacije znanj in spretnosti v sklopu dela z računalnikom in uporabe informacijske tehnologije je ministrstvu bistveno, da kandidati obvladajo osnovne Microsoft programe (torej Word in Excel). V tabeli sta sicer omenjena tudi programa Lotus Notes in SPIS-4. Oba programa se uporablja v delovnem okolju ministrstva, lastna pa sta tudi drugim resorjem slovenske javne uprave. Poznavanje omenjenih programov ni obvezno, lahko pa se upošteva kot prednost, ki pa na rezultat same izbire kandidatov ne vpliva. V tabeli lahko navedete tudi druga znanja s področja informacijskih tehnologij. Obvladanje družbenih omrežij in programov, povezanih z digitalnim komuniciranjem je z vidika prakse vedno bolj zaželeno tudi na uradniških delovnih mestih. Kar pogumno, torej.

V obrazcu za prijavo na preizkusni test je treba, skladno s pravilnikom o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju, navesti tudi geografske preference za opravljanje šestmesečne prakse na diplomatskem in konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini.

Obrazec morebitnim kandidatom omogoča izbiro med opravljanjem prakse na Stalnem predstavništvu Republike Slovenije v Bruslju, stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri mednarodnih organizacijah (recimo na Dunaju, v Ženevi, v New Yorku) ali pa na bilateralnem veleposlaništvu. V kolikor se morebitni kandidati odločijo za opravljanje prakse na veleposlaništvu RS, jih obrazec v naslednjem koraku povpraša po treh geografskih preferencah. Geografske regije (recimo države ali širša področja) razporedite po vrstnem redu ter dopišete področje, na katerem bi želeli delovati. Po zaključenem pripravništvu in sklenitvi pogodbe za nedoločen čas so diplomati namreč razporejeni na opravljanje t.i. dodatnega usposabljanja. V sklopu dodatnega usposabljanja bodo za obdobje šestih mesecev razporejeni na opravljanje kadrovske pomoči v zunanji službi. O tem sicer več pišemo v poglavju o dodatnem usposabljanju, a dobro je vedeti, da kadrovska služba (ne glede na vašo izbiro) ni dolžna upoštevati teh preferenc. Pri izpolnjevanju omenjenih geografskih regij bodite pozorni na to, da vas lahko tekom ustnega dela preizkusnega testa izpraševalci povprašajo po logiki vaše izbire.

Prijavo je treba do izteka prijavnega roka vložiti v pisni obliki ali elektronsko. V pisni obliki se prijavo posreduje po pošti na naslov Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, Prešernova cesta 25, 1000 Ljubljana, kjer je treba ovojnico označiti s pripisom »za preizkusni test«. V primeru, da se odločite za elektronsko posredovanje prijave, se prijavo pošlje v poštni nabiralnik kadrovske službe: kadrovska.mzez@gov.si. Elektronskega podpisa za posredovanje prijave po elektronski pošti ne potrebujete. Sistem vas bo po poslanem elektronskem sporočilu obvestil, da je naslovnik vaše sporočilo prejel. Če hočete kadrovski službi polepšati dan, na to sporočilo ne odgovarjajte. Če hočete kadrovski službi polepšati dan, na to sporočilo stisnite en srček emoji.

Prejeli smo vašo prijavo.
Plis, ne odgovarjajte na to sporočilo.
Tenx.

Sent to gajst.

Sent to kadrovska.

Typing...

Kadrovska služba bo sprva ocenila popolnost prijave in v primeru njene nepopolnosti kandidata zaprosila za dopolnitev vloge v skladu z določili Zakona o splošnem upravnem postopku. V skladu s tretjim členom pravilnika o preizkusnem testu mora prijava vsebovati najmanj naslednje elemente:

-Izjavo kandidata o izpolnjevanju pogoja zahtevane izobrazbe, iz katere mora biti razvidna stopnja in smer izobrazbe ter leto in ustanova, v kateri je bila izobrazba pridobljena.

-Izjavo kandidata, da je 1) državljan Republike Slovenije, 2) ni bil pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in da ni bil obsojen na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev, 3) zoper njega ni vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, 4) mu ni prenehalo delovno razmerje v državnem organu iz krivdnih razlogov na njegovi strani.

-Izjavo, da za namen tega postopka ministrstvu dovoli pridobitev podatkov iz druge točke iz uradne evidence.

Vse zgoraj navedene elemente vsebuje obrazec za prijavo na preizkusni test, ki je priložen pozivu na prijavo na preizkusni test. Bodočim kandidatom ni potrebno pripravljati dodatnih lastnoročno pripravljenih izjav.

V kolikor oddate le obrazec za prijavo na preizkusni test, bo ta prijava nepopolna, saj ne vsebuje podpornih dokumentov, s katerimi izkazujejo resničnost podatkov navedenih v prijavi. Popolna prijava poleg izpolnjenega obrazca za prijavo vsebuje tudi naslednjo dokumentacijo:

-Podporne dokumente, ki izkazujejo izpolnjevanje pogoja vseh stopenj formalne izobrazbe (srednja šola, dodiplomski študij in podiplomski študij).

-Dokazilo o znanju angleškega jezika na visoki ravni (najmanj B2) in dokazilo o znanju drugega tujega jezika na visoki ravni (tudi najmanj B2).

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku ima kadrovska služba na voljo pet delovnih dni, da od posameznika zahteva odpravo morebitnih pomanjkljivosti v zvezi s prijavo. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve prijave, ki je nepopolna ali nerazumljiva, ne sme avtomatično zavreči. Potencialnemu kandidatu mora določiti rok, v katerem mora ta vlogo ustrezno dopolniti. Le v kolikor v tem času ne boste pravilno dopolnili vloge, jo lahko organ v skladu s 67. členom Zakona o splošnem upravnem postopku zavre.

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve bo prijavo na preizkusni test zavrglo v kolikor je prijava popolna, a na podlagi prijavnega obrazca in priložene dokumentacije oceni, da stranka ne izpolnjuje pogojev določenih za pristop k opravljanju preizkusnega testa, ali pa v primeru, da je prijava nepopolna in stranka v roku, ki ga je določila uradna oseba, prijave ni ustrezno dopolnila. Zoper sklep o zavržbi prijave se je mogoče pritožiti v skladu s pravili, določenimi v petnajstem poglavju Zakona o upravnem postopku ([povezava](#)). Brez tolmačenja zakona naj na tem mestu omenimo le, da imate za pritožbo zoper sklep na voljo 15 dni, podate pa jo lahko pisno ali ustno na zapisnik. Pritožite se lahko pri organu, ki je izdal sklep.

V kolikor bo Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve sprejelo sklep, da izpolnjujete pogoje za pristop k opravljanju preizkusnega testa, vas bo o datumu izvedbe prvega dela preizkusnega testa obvestilo z vabilom. V samem pozivu na opravljanje preizkusnega testa bo sicer že naveden okvirni datum izvedbe testa, kar vam bo omogočilo približno načrtovanje priprav in ureditev ostalih obveznosti. Če je test razpisan meseca oktobra lahko s prakse ugotovimo, da se prvi del preizkusnega testa načeloma izvaja v drugi polovici meseca decembra.

Kadrovska služba ministrstva za zunanje in evropske zadeve je morebitnim kandidatom za opravljanje preizkusnega testa na voljo za dodatne pojasnila v času delovnih ur. V skladu s preteklimi razpisi je bilo to med 10. in 11. uro dopoldne in med 14. in 15. uro popoldne. Dosegljivi so tako prek telefonske številke kot tudi prek spletne pošte. Kadrovske službi boste polepšali dan, če se boste glede javno dostopnih informacij najprej pozanimali sami. Poglejte naš FAQ, ki je priložen sklepnemu delu tega poglavja. Če še vedno niste prepričani, pokličite kadrovske službe ali pa ji stisnite prijazno sporočilo.

pogoji pristopa.

Pogoje pristopa k opravljanju preizkusnega testa za slovensko diplomatsko službo navaja pravilnik o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju ter posamezen razpis poziva za prijavo na preizkusni test. V prejšnjih letih se pogoji za prijavo na preizkusni test niso spreminjali in trenutno se (vsaj po našem vedenju) ne načrtuje sprememb.

Preizkusni test lahko opravlja vsaka oseba, ki na dan prijave izpolnjuje naslednje pogoje:

- Ima Slovensko državljanstvo, pri čemer dvojno državljanstvo ni ovira;
- Ni pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni bila obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev;
- Zoper njo ni vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
- Ni ji prenehalo delovno razmerje v državnem organu iz krivdnih razlogov na njeni strani;
- Preizkusnega testa še ni opravljala dvakrat;
- Ima končano najmanj univerzitetno izobrazbo (po prejšnjem sistemu), oziroma izobrazbo pridobljeno po študijskem programu druge stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo (torej druga bolonjska stopnja oz. magisterij). Po mednarodni kvalifikaciji je to sedma stopnja (International level of qualification or equivalent – ISCED 7);
- Obvladati mora angleški in drugi tuji jezik na visoki ravni;
- Biti mora psihofizično sposobna in osebno primerna.

V Republiki Sloveniji, za razliko od nekaterih drugih evropskih držav (recimo Italije in Avstrije), ne poznamo starostne omejitve za pristop k opravljanju preizkusnega testa. Starostna omejitev izhaja iz možnosti sklepanja delovnega razmerja z ministrstvom za zunanje in evropske zadeve ter iz naslova pridobitve omenjene stopnje izobrazbe. V državah, ki so postavile nominalno starostno omejitev za opravljanje vstopnih izpitov, je ta pogosto omejena z zgornjo mejo pri starosti do 35. let (ponekod tudi manj).

Preizkusni test lahko kandidat opravlja največ dvakrat. Medtem ko v Sloveniji ne poznamo starostne omejitve za opravljanje preizkusnega testa, pa poznamo omejitve števila poskusov opravljanja testa. Kandidati ga lahko opravljajo največ dvakrat, kjer se za poskus upošteva vsak pristop k opravljanju testa (tudi pristop, kjer kandidat ni uvrščen v ustni krog izpita). V večini drugih držav število poskusov opravljanja preizkusnega testa ni omejeno v teoriji, v praksi pa starostna omejitev dejansko omejuje število poskusov, ki je enako številu let med doseganjem pogojev pristopa k testu in dopolnitvijo starostne omejitve. Omejevanje pristopov k preizkusnemu testu je smiselno, saj s tem kandidate odvrčajo od »preizkušanja« sistema in poskusnega reševanja testa.

Osnovni pogoj z vidika izobrazbe je zaključena univerzitetna stopnja oz. druga bolonjska stopnja (Magisterij). Pomembno je poudariti, da zakon o zunanjih zadevah ali pravilnik o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju nikjer ne govorita o obveznih ali zaželenih programskih smereh, iz katerih naj bi kandidati diplomirali ali magistrirali. Za uspeh na izpitu področje, na katerem je posameznik pridobil ustrezno stopnjo izobrazbe, ne igra vloge. Če znaš, znaš. AVKM?

Tisti, ki ste ustrezno stopnjo izobrazbe pridobili v tujini, bodite pozorni, da ob prijavi priložite ustrezne dokumente, na podlagi katerih bo kadrovska služba lahko ocenila, da je pridobljena stopnja izobrazbe enakovredna slovenskim standardom. V Sloveniji tovrstna potrdila izdaja Enic Naric center, ki deluje v sklopu ministrstva, pristojnega za izobraževanje. Enic Naric center ne izvaja nostrifikacij tujih diplom oz. temu ustreznih listin, temveč daje potrdila o določeni doseženi stopnji izobrazbe in veljavnosti le te v Republiki Sloveniji.

Med osnovnimi pogoji je navedeno tudi znanje angleškega in drugega tujega jezika na visoki ravni. Kot visoko raven se šteje raven B2 ali višje. Obvladanje jezikov lahko, glede na prejšnje razpise, kandidat dokazuje na tri različne načine:

- s potrdilom o aktivnem znanju jezika (zlasti s potrdilom o opravljeni maturi, opravljenem izpitu Državnega izpitnega centra na višji ravni, potrdilom o opravljenem mednarodnem izpitu oz. certifikatu najmanj na ravni Sveta Evrope B2, ipd), ki ni starejše od deset let;
- z dokazilom, da se je oseba šolala v tujem jeziku (pridobila stopnjo izobrazbe: osnovno, srednjo do- ali podiplomsko) v državi, v kateri je to materni jezik, če od zaključka šolanja ni preteklo več kot deset let;
- z dokazilom, da je oseba vsaj 6 mesecev opravljala delo visokošolske zahtevnosti v tujini v tujem jeziku, če od opravljanja dela ni preteklo več kot deset let.

V Sloveniji več izpitnih centrov ponuja opravljanje certifikata iz znanja tujega jezika. Tukaj vas lahko usmerimo na Center za izobraževanje Filozofske fakultete v Ljubljani (CIFF), ki ponuja opravljanje izpita iz 23 jezikov, kjer se pri modernih evropskih jezikih (angleščini, nemščini, nizozemščini, francoščini, italijanščini, španščini, hrvaščini, srbščini, češčini, poljščini, slovaščini in ruščini) ter pri korejščini izpiti izvajajo na vseh ravneh (A2-C2). Bodite pozorni na dejstvo, da se za doseganje pogoja znanja angleškega jezika šteje opravljena matura na višji ravni. V kolikor mature iz angleščine niste opravljali na višji ravni, izpite iz angleškega jezika izvaja tudi pionirski dom (Cambridge test so v letu 2024 ponujali trikrat). V Sloveniji je opravljanje izpita iz angleškega jezika včasih omogočal tudi British Council (IELTS), vendar ta sedaj ponuja opravljanje izpita v sosednjih državah. Za ostale jezike, predvsem nemščino, francoščino in španščino se lahko pozanimajte pri pristojnih inštitutih (Goethe, Institut Francais in Cervantes).

V sklopu prijave na preizkusni test ne dokazujete vaše psihofizične in osebne primernosti. Vsaj ne neposredno. Vseeno je Ministrstvo v prejšnjih pozivih na prijavo na preizkusni test navajalo osebne lastnosti in znanja, ki se pričakujejo od kandidata za diplomatsko službo.

checklist.

Ko odključate vse spodnje okvirčke, je vaša prijava na preizkusni test popolna.

- § Prijavnica, ki je priložena pozivu na prijavo na preizkusni test;
- § Dokazilo o opravljenem visokošolskem izobraževanju na stopnji ISCED7. V kolikor ste izobrazbo pridobili v tujini, bodite posebej pozorni na potrebo po pridobitvi potrdila o enakovrednosti vašega programa magistrski stopnji izobrazbe v Republiki Sloveniji;
- § Dokazilo o znanju angleškega jezika na visoki ravni (B2+);
- § Dokazilo o znanju drugega tujega jezika na visoki ravni (B2+);
- § Kopija osebnega dokumenta;
- § Podporni dokumenti, iz katerega so razvidne ostale trditve, ki jih navajate v prijavnici.

Kdo mora opravljati preizkusni test?

V skladu z 41. členom Zakona o zunanjih zadevah je preizkusni test »namenjen kandidatom za opravljanje pripravništva na diplomatskem delovnem mestu in za zaposlitev za nedoločen čas na diplomatskem delovnem mestu v ministrstvu za zunanje zadeve na podlagi javnega natečaja«.

Test morajo torej opravljati vse osebe, ki se želijo za nedoločen čas zaposliti na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve ter vse osebe, ki želijo nastopiti k opravljanju pripravništva na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve. Pripravništvo je seveda pot do pridobitve zaposlitve za nedoločen čas, kjer za čas opravljanja desetmesečnega pripravništva oseba pridobi naziv diplomat tretjega ranga.

Ali moram za opravljanje študentske prakse na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve oz. na katerem izmed slovenskih diplomatskih in konzularnih predstavništev opravljati preizkusni test?

Ne. Študenti, ki na ministrstvu opravljajo prakso oz. so zaposleni prek študentske napotnice, ne opravljajo pripravništva v enakem smislu, kot ga opravljajo tisti, ki se prijavijo na pripravništvo.

Ali obstaja kakšen način, da se izognem opravljanju preizkusnega testa, pa vseeno vstopim v slovensko diplomatsko službo?

Ne. Opravljanje preizkusnega testa je obvezno za vse, ki želijo vstopiti v slovensko diplomatsko službo. Izjema so zaposlitve, ki temeljijo na zaupanju ministra. Minister lahko namreč svoj kabinet izpopolni z osebami, ki predhodno niso bile zaposlene na MZEZ. Te osebe lahko opravljajo zahtevnejše diplomatske naloge, vendar za to ne opravljajo testa. V kolikor se želijo te osebe za nedoločen čas zaposliti na ministrstvu, torej po poteku mandata določenega ministra, morajo opravljati preizkusni test.

Ali je preizkusni test le drugo ime za diplomatski izpit? Gre za eno in isto stvar?

Ne. Preizkusni test in diplomatski izpit sta dva različna preizkusa znanja in ustreznosti za zasedbo diplomatskega delovnega mesta. Preizkusni test se opravlja pred zaposlitvijo na ministrstvu, medtem ko se diplomatski izpit opravlja po končanem dodatnem usposabljanju oz. pred nastopom prvega polnega mandata v tujini.

Kolikokrat se lahko prijavim na preizkusni test? Kolikokrat ga lahko opravljam?

Na preizkusni test se lahko prijavite večkrat. K opravljanju preizkusnega testa lahko pristopite le dvakrat. Za poskus se šteje vsak pristop k opravljanju pisnega dela preizkusnega testa.

Ali se poziv za prijavo na preizkusni test objavi vsako leto?

Kratek odgovor je: Načeloma ja. Daljši odgovor pa si lahko ogledate v tekstu zgoraj.

Je pri opravljanju preizkusnega testa kakšna starostna omejitev?

Ne. Omejitev je le v številu poskusov. Logična omejitev seveda izhaja iz zakona o delovnih razmerjih. Osebe, ki niso več primerne za zasedbo diplomatskega delovnega mesta, k opravljanju preizkusnega testa ne bodo povabljene.

Ali se lahko na preizkusni test prijavijo osebe z dvojnimi državljanstvom?

Da. Pri tem ni omejitev. Osebe morajo imeti državljanstvo Republike Slovenije.

Ali se lahko na preizkusni test prijavim s pretečenim dokazilom o znanju tujega jezika na zahtevani ravni?

Ne. Dokazilo o znanju tujega jezika mora biti veljavno. Pogoji so razpisani v razpisu.

Ali se lahko na preizkusni test prijavim z določenim rokom za zagovor magistrske teze, ki je po uradnem prijavnem roku na preizkusni test, a vselej pred izvedbo samega preizkusnega testa?

Ne. Oseba, ki se prijavi na opravljanje preizkusnega testa mora imeti v celoti opravljene vse obveznosti za pridobitev ISCED7 stopnje izobrazbe.

Se lahko na preizkusni test prijavim tudi v primeru, da nimam stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji?

Da. Prijava na opravljanje preizkusnega testa za diplomatsko službo ni vezana na lokacijo stalnega prebivališča.

Ali moram pred prijavo na preizkusni test opraviti še kakšen drug izpit (recimo izpit iz splošnega upravnega postopka ali usposabljanje za imenovanje v naziv)?

Ne. Pred opravljanjem preizkusnega testa ni potrebno opravljati drugih izpitov. Je pa na tem mestu dobro omeniti, da se bo opravljanje usposabljanja za imenovanje v naziv in izpita iz upravnega postopka pričakovalo, v kolikor se boste zaposlili na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve ter boste imenovani v naziv. Izpit iz upravnega postopka boste moali opravljati, če boste na diplomatskih in konzularnih predstavništveh opravljali konzularno delo.

Na koga se lahko obrnem, če imam glede postopka prijave na preizkusni test dodatna vprašanja?

Kadrovska služba ministrstva za zunanje in evropske zadeve je morebitnim kandidatom za opravljanje preizkusnega testa na voljo za dodatne pojasnila v času delovnih ur. V skladu s preteklimi razpisi je bilo to med 10. in 11. uro dopoldne in med 14. in 15. uro popoldne. Dosegljivi so tako prek telefonske številke kot tudi prek spletne pošte.

Ali moram kot del prijavnne dokumentacije priložiti izpisek iz kazenske evidence kot potrdilo o nekaznovanosti?

Ne. To za prijavo na preizkusni test ni potrebno. Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve boste z izpolnitvijo prijave dali dovoljenje za vpogled v evidence.

Ali opravljena matura iz tujega jezika šteje kot dokazilo o znanju tujega jezika?

Ja. Certifikate na podlagi opravljene mature izdaja Državni izpitni center. V kolikor ste opravljali splošno maturo, lahko pridobite certifikat B2 (odvisno od števila točk, ki ste ga dosegli). V kolikor ste opravljali poklicno maturo, lahko pridobite le certifikat B1, kar ne zadošča. Več si preberite na tej spletni strani: [Pravilnik o izdajanju certifikatov z evropsko ravnjo o znanju tujega jezika.](#)

Dočakati, uspeti, doživeti.
Zmerom spregamo jih le v prihodnjem času.
Jutri je najlepši; ko postane danes,
nihče prav ne ve, kaj včeraj v njem je videl.

Razočaranje je naše bistvo, ne slabost.
V dokaz nam je, da znamo sanjati,
v dokaz, da še prenašamo udarce.
To sem najbrž hotel ti povedati.

(10, Ciril Zlobec)

priprava.

Drugi korak na vaši poti do uspešno opravljenega preizkusnega testa in vstopa v diplomatsko službo je ustrezna priprava na preizkusni test. Naj kar takoj povemo naslednje: ni enoznačnega recepta za uspeh na preizkusnem testu. Povemo pa lahko tudi, da si lahko z nekaj pripravnimi prijemi korenito izboljšate vaše možnosti za uspeh. V Sloveniji ne poznamo posebnega tečaja ali programa, ki bi kandidate pripravil za različne vsebine ali vidike preizkusnega testa, zato je vse odvisno od kandidatov samih. Nekateri kandidati so vsaj teoretično (glede na pretekle izkušnje) v prednosti. Tukaj imamo v mislih predvsem tiste, ki imajo izkušnje z delom na ministrstvu za zunanje in evropske zadeve, pa tudi tiste, ki so doštudirali eno izmed družboslovnih smeri, kjer so bivši študenti mednarodnih odnosov v zavidljivi prednosti. Namen spodnjega poglavja je kandidatom, ne glede na njihovo predhodno izobrazbo in izkušnje, ponuditi karseda celovit nabor metod, ki se jih lahko poslužijo za pripravo na preizkusni test. To ni recept za uspeh. To je naš predlog, utemeljen na izkušnjah številnih oseb, ki so test uspešno opravile.

nekaj očitnih premislekov.

Priporočljiv čas in metoda priprave na preizkusni test je odvisna od vaših predhodnih izkušenj in pridobljene izobrazbe. Za kandidate, ki ste študirali mednarodne odnose, redno spremljate domačo in mednarodno politiko ter imate, po možnosti, izkušnje z delom na Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve, bo priprava potekala malce drugače kot za tiste, ki vam je delo v diplomaciji nov karierni izziv oz. prihajate iz drugih akademskih vod. Govorimo namreč o očitni premosorazmernosti med vpetostjo v mednarodno področje in časom, metodami in intenzivnostjo priprav na slovenski preizkusni test. Vseeno preizkusnega testa ne gre podcenjevati, tudi če ste z mednarodnimi zadevami dnevno v stiku ali pa ste iz vsebinskih področij testa pridobili izobrazbo.

Svoje priprave morate prilagoditi konkurenci, saj na preizkusnem testu nabirate točke na lestvici skupnega seštevka. To je pomembno predvsem za tiste, ki se potegujete za prijavo na pripravniško delovno mesto (tisti, za katere je preizkusni test pogoj zaposlitve, morate test le opraviti).

Mit: Preizkusni test je preverjanje splošne razgledanosti. O preizkusnem testu se širi govoric, da gre za preverjanje splošne razgledanosti. To je groba posplošitev s strani nereprezentativnega vzorca populacije, ki se preizkusnega testa ponavadi udeleži, dela na Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve ali pa je študirala mednarodne odnose. Pri tem kandidati sklepajo po svojih lastnih vzorcih izobrazbe, a verjemite, da bi preizkusni test celostno razgledanemu gimnazijskemu maturantu (torej ustrezno splošno razgledani osebi) povzročal precej preglavic. Precej bolj ustrezno je trditi, da gre pri preizkusnem testu za preverjanje splošnih in manj splošnih znanj iz politologije, mednarodnih odnosov, sociologije, zgodovine, prava in ekonomije v preseku z zunanjo politiko in genezo razvoja slovenskega naroda. Med znanjem in razgledanostjo je precejšnja razlika.

V kolikor bi bil preizkusni test za diplomatsko službo preverjanje splošne razgledanosti, v slovenskem izobraževalnem in civilnodružbenem prostoru ne bi bilo potrebe po obstoju organizacije – npr. Inštituta Gajst – ki si prizadeva za zunanjepolitično pismenost javnosti. Formulacija sedmega člena pravilnika o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju ne odseva dejanskega stanja splošne izobrazbe v Republiki Sloveniji. Splošna izobrazba obsega razumevanje osnovnih vidikov človekove biti v prostoru (tako sedanjem in zgodovinskem), medtem ko večina vsebinskih področij iz katerih je sestavljen preizkusni test grobo presega razgledanost, ki je potrebna za posameznikovo vsakodnevno udejanjanje v družbi. S tem ni nič narobe, obratno.

Preizkusni test ni preverjanje znanja, temveč predvsem preverjanje ustreznosti kandidatov. Prej, kot preveriti znanje posameznika iz določenega področja, je namen preizkusnega testa oceniti potencial, ki ga ima posameznik za opravljanje diplomatskega poklica. Faktografsko poznavanje določenih vsebin je zastavljeno kot minimalni pogoj ustreznosti, ki pri končni oceni in uspehu kandidata ne odtehta osebnostne primernosti. Zaradi narave diplomatskega dela bo karakterna ustreznost, iznajdljivost v stresnih okoliščinah in takt posameznika odločilno vplival na izbor kandidatov. Na preverjanje situacijske iznajdljivosti se je vredno pripraviti, sploh pri ustnem delu.

Namen prvega dela preizkusnega testa je izločanje kandidatov, namen drugega dela pa izbiranje. Pripravo na prvi del testa gre zato jemati nekoliko drugače kot na drugi del. Iz vidika vsebine se boste za oba dela testa posvetili vsem temam, ki se na preizkusnem testu preverjajo, zato se za drugi del testa ne boste potrebovali ponovno vsebinsko izpopolnjevati. Razliko v pripravi na prvi in drugi del si lahko predstavljate kot razliko v pripravi na univerzitetni izpit in intervjujem za zasedbo delovnega mesta, ki ima močno vsebinsko komponentno. Priprava na drugi del testa se bo zato vsebinsko le malo razlikovala od priprave na prvi del. Pripravite se lahko na situacijo in naš namen je, da vam pomagamo pri vizualizaciji te situacije.

priprava na pisni del.

Sklicujoč se na pretekle izvedbe preizkusnega testa za diplomatsko službo boste imeli za pripravo na prvi del preizkusnega testa na voljo približno mesec dni časa, v kolikor se boste začeli pripravljati po povabilu s strani kadrovske službe. V kolikor ste dobro vpeti v mednarodno dogajanje in ste s tega področju izobraženi, je to več kot dovolj časa za ustrezno pripravo na test. Tisti med vami, ki ste z univerzitetnim izobraževanjem končali pred kratkim, ste v prednosti. V prednosti so tudi zaposleni na MZEZ. Če ne spadaš v te množice, ne skrbi, mamó te.

Pravilnik o preizkusnem testu in dodatnem usposabljanju v sedmem členu določa vsebinska področja, iz katerih bo sestavljen vsebinski del pisnega preizkusa. V pravilniku so področja navedena v najširšem smislu na naslednji način:

- Politologija
- Sociologija
- Ekonomija
- Politična geografija
- Pravo
- Zgodovina

V teoriji se lahko na vsebinskem delu preizkusnega testa pojavi katerokoli vprašanje iz omenjenih področij, a pravilnik vseeno postavlja določene omejitve (ki se je sicer pripravljavci testa včasih držijo, včasih ne). Namen spodnje razprave bo orisati tipologijo vprašanj in iz nje izhajajočo širino vsebine, ki jih lahko pričakujete na prvem delu prvega dela preizkusnega testa, esejskem prezikusu in testu psihofizične ustreznosti (predlagamo, da si najprej preberete poglavje o poteku preizkusnega testa, da boste razumeli sosledje različnih delov testa).

politologija.

Politološke vsebine, poznavanje katerih se preverja na preizkusnem testu, so večinoma vezane na razumevanje različnih političnih sistemov in slovenske zunanje politike, kjer je v ospredju poznavanje slovenskega političnega sistema in političnega sistema EU. Preverjanje poznavanja temeljnih idej v zgodovini politične filozofije se lahko na preizkusnem testu sicer pojavi, vendar ni v ospredju. Tudi teorija mednarodnih odnosov ni pogosta tema, je pa poznavanje osnovnih konceptov prednost. Med politološke vsebine moramo tu prej nujno umestiti poznavanje aktualnih notranjepolitičnih in zunanjepolitičnih dogajanj in oseb, ki tvorijo aktualno politično realnost v Sloveniji in svetu. Seveda se lahko pojavijo tudi drugi politološki vidiki, a za voljo naše razprave in zožanja agende priprave na pisni del preizkusega testa se omejimo na zgornje vidike.

V ospredju je poznavanje političnega sistema Republike Slovenije. V to je vključeno poznavanje delitve oblasti in institucij, ki pod vsako vejo oblasti izvajajo svoje pristojnosti skladno z Ustavo. Od kandidatov se pričakuje, da dobro poznajo osnovne pristojnosti posameznih institucij, kjer se pričakuje tudi poznavanje njihove vloge pri snovanju zunanje politike Republike Slovenije. Poleg tega se pričakuje tudi osnovno poznavanje delovanja lokalne samouprave in tipologije volitev. Institucije, katerih splošno delovanje in njihovo vlogo v sooblikovanju slovenske zunanje politike je vredno temeljito proučiti, so tiste, ki se pojavijo v Zakonu o zunanjih zadevah (ZZZ-1), torej:

- Državni zbor Republike Slovenije;
- Vlada Republike Slovenije;
- Urad Predsednice Republike Slovenije;
- Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve.

Pričakuje se tudi poznavanje političnega sistema Evropske Unije in vloge Republike Slovenije v EU. Podobno kot pri političnem sistemu Republike Slovenije se na preizkusnem testu pogosto pojavijo vprašanja o pristojnostih različnih institucij Evropske Unije, sestave teh institucij in oseb, ki trenutno krojijo politično krajino evropske politike. V povezavi z Evropsko Unijo je dobro poznati tudi zgodovino evropske integracije in pomembne osebnosti v tem procesu. Pri tem je smiselno največ pozornosti posvetiti temeljnim spremembam v institucijah, postopni širitvi članstva in pogojem širitve. Med institucije štejemo glavne institucije po lizbonskih spremembah Pogodbe o Evropski Uniji in Pogodbe o delovanju EU. V skladu s trinajstim členom Pogodbe o Evropski Uniji so to:

- Evropski parlament,
- Evropski svet,
- Svet,
- Evropska komisija,
- Sodišče Evropske unije,
- Evropska centralna banka in Evropsko računsko sodišče.

Pomembno je tudi razumevanje osnovnih odločevalskih procesov znotraj ključnih institucij, kjer gre poseben poudarek nameniti načinu odločanja v sklopu skupne zunanje in varnostne politike ter sprejemanja odločitev s kvalificirano večino (tem vsebinam se posvetimo pod razdelkom »pravo«). Podrobneje si je vredno ogledati tudi proces pridružitve Republike Slovenije k Evropski Uniji ter visoke funkcionarje, ki so Slovenijo predstavljali v institucijah EU (recimo sedanje in bivše komisarje). V sklopu razumevanja delovanja Evropske Unije se gre posvetiti tudi simbolom EU (zastavi, grbu, himni) ter sedežem institucij (torej, kje se te nahajajo in kako se imenujejo stavbe v katerih se nahajajo). Tovrsten tip vprašanj se pogosto pojavlja na preizkusnem testu.

Politična filozofija na preizkusnem testu ni v ospredju, vendar je z vidika celostne pripravljenosti na morebitna vprašanja dobro poznati temeljne prispevke politični misli. Posebej se velja osredotočiti na tiste, na katerih temeljijo tudi teorije mednarodnih odnosov. Tu govorimo o avtorjih, ki so s svojim prispevkom spreminjali politično pokrajino sveta. Med drugimi je govora o kalibrih avtorjev, kot so Platon, Aristotel, Thomas Hobbes, Niccolo Machiavelli, Immanuel Kant, J.J. Rousseau, Georg Wilhem Friedrich Hegel, Karl Marx, John Rawls, John Locke, Montesquieu, John Stuart Mill, Adam Smith in Hugo Grotius.

Pri tem ne trdimo, da je za uspešno opravljanje preizkusnega testa potrebno poglobljeno razumevanje prispevkov zgoraj navedenih posameznikov, temveč da je potrebno poznati ideje, ki jih njim (in njim podobnim) pripisujemo. Primer: V praksi to pomeni, da se od kandidatov pričakuje, da bodo znali idejo o anarhiji v mednarodni skupnosti pripisati konceptu neobstoja Leviathana (mednarodnega policaja) na mednarodni ravni. Spet drugače, da bodo temeljna dela politične filozofije kandidati uspešno pripisali njihovim avtorjem – Princa je napisal Nicollo Machiavelli, Imanuel Kant pa je tisti, ki je v svojih dveh razpravah proučeval idejo vpreže kozmopolitanizma na poti do večnega miru.

Na prvem delu preizkusnega testa se lahko pojavijo vprašanja iz teorije mednarodnih odnosov. Podobno kot pri osnovnih premisah politične filozofije se tudi pri poznavanju teorij mednarodnih odnosov snovalci preizkusnega testa ne osredotočajo na podrobnosti posameznih teorij. Od kandidatov na preizkusnem testu se lahko pričakuje površinsko poznavanje osnovnih teoretskih gibanj (kot so realizem, liberalizem, konstruktivizem in marksizem) in njihovih temeljnih konceptov (kot so anarhija, ravnotežje moči, nacionalni interes, varnostna dilema, hegemonija).

Pojavijo se lahko tudi vprašanja povezana z avtorji temeljnih teoretskih šol, kjer je treba potegniti vzporednico med imenom avtorja in šolo misli, ki jo zastopa. Hans Morgenthau, Kenneth Waltz in Henry Kissinger so povezani z realizmom, klasični liberalizem zastopa Ernst B. Haas, Alexandra Wendta povezujemo s konstruktivizmom in Wallersteina z marksizmom, če naštejemo le nekaj najbolj očitnih primerov. Kot rečeno, študentom družboslovnih smeri (sploh pa mednarodnih odnosov) so te vsebine, vsaj praviloma, dobro poznane, spet druge pa lahko presenetijo. Vseeno pripravi iz tega področja politologije ne namenite preveč časa.

Naj vas ne preseneti, vendar pomembno je poznavanje slovenske zunanje politike. Z vidika vsebine to pomeni, da so kandidati ustrezno seznanjeni s temeljnimi vidiki našega zunanjepolitičnega delovanja, tako v njeni področni razsežosti, kot tudi z vidika prioritete, projektov, vodilnih osebnosti, organizacije ministrstva za zunanje in evropske zadeve in pomembnih trenutkov v zgodovini naše zunanje politike (recimo pridružitve OZN, razpon prvega predsedovanja varnostnemu svetu OZN, času predsedovanja Svetu EU, podpisu arbitražnega sporazuma z Republiko Hrvaško in podobno). V strogem ločevanju med konceptom diplomacije in zunanje politike (kjer priporočamo, da se ustrezno spoznate z razlikami med eno in drugo), naj tu poudarimo, da je dobro poznati slovensko mrežo diplomatskih in konzularnih predstavništev.

Tu imamo v mislih predvsem razlike med veleposlaništvi, stalnimi predstavništvi, generalnimi konzulati, konzulati in uradi. Tudi pri tem vsebinskem sklopu se lahko srečate z zanimivimi trivialnimi vprašanji, kot na primer »kako se imenujeta stavbi zunanjega ministrstva« in »Kdo arhitekt, ki je postavil Licej« (spoiler alert: Maks Fabiani). Ustrezno si oglejte tudi imena bivših ministrov, pristojnih za zunanje zadeve ter sedanjega političnega vodstva ministrstva (generalne sekretarke, državnih sekretarjev, politične direktorice).

V povezavi s slovensko zunanjo politiko si oglejte tudi članstvo Republike Slovenije v različnih mednarodnih organizacijah, kjer je priporočljiv tudi okvirni pregled delovanja in institucionalnega okvira nekaterih najpomembnejših (kot so OZN, Svet Evrope, OVSE, NATO). Glede na sestavo preteklih preizkusnih testov se je dobro seznaniti tudi z namenom delovanja nekaterih drugih pomembnejših mednarodnih organizacij in režimov, v katerih Slovenija ni članica (recimo ASEAN, Šanghajska organizacija sodelovanja, Commonwealth, BRICS, Afriška Unija, Organizacija Turških držav, Svet za sodelovanje v Zalivu in ostale).

Poleg organizacij bodite pozorni tudi na namen delovanja, sestavo in članstvo nekaterih mednarodnih sodišč (tukaj imamo v mislih predvsem Meddržavno sodišče, Mednarodno kazensko sodišče, in Evropsko sodišče za človekove pravice – nekaj več o tem v razdelku o pravu).

Pomembno je poznavanje aktualnega zunanjepolitičnega dogajanja po svetu. Tako na obeh pisnih delih preizkusnega testa, kot tudi na ustnem delu se pojavljajo vprašanja, ki preverjajo kandidatov posluš za trenutne razmere v svetu. Po besedah enega višjih uslužbencev ministrstva za zunanje in evropske zadeve, ki je v preteklosti sodeloval v komisiji za ustni del izpita, ni dovolj, da kandidati vedo, kaj se po svetu dogaja, temveč so sposobni na koherenten način to analizirati (Pečar Pahor 2022, str. 122). Aktivno spremljanje zunanjepolitičnega dogajanja v svetu torej terja kritično refleksijo medijskih vsebin. Poleg splošnega zunanjepolitičnega dogajanja po svetu pa se pričakuje tudi sledenje novicam Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

Nazadnje omenimo še notranjepolitično dogajanje v Sloveniji. Na preizkusnem testu za diplomatsko službo bo seveda poudarek na zunanjepolitičnih vsebinah, a vseeno vas ne sme presenetiti tudi vprašnje o aktualni notranji politiki. Ta so sicer redka, vendar se lahko pojavijo. Sledenje novicam osrednjih slovenskih medijev zadostuje.

pol-sci. nabor gradiv.

Osnovni predlogi:

Politični sistem Republike Slovenije

Zakon o zunanjih zadevah (ZZZ-1)

Strategija zunanje politike RS (2021)

Deklaracija RS o zunanji politiki (2015)

Spletna stran MZEZ

Organigram MZEZ

Pogodba o Evropski Uniji

Pogodba o delovanju EU

Podrobnejša priprava:

Daddow, O. (2017). Theory of international relations, third edition. The University of Nottingham.

Petrič, E. (2022). Zunanja politika: osnove teorije in praksa (Vol. 2). MZEZ.

sociologija.

Na preizkusnem testu lahko pričakujete temeljna vprašanja iz sociološke misli, kjer je potrebno poznati osnovne sociološke koncepte, dela in avtorje, ki jim določena dela pripisujemo. Koncepti in avtorji, ki se pojavljajo na preizkusnem testu, spadajo med tiste, ki jih ste jih spoznali tekom gimnazijskega ali srednješolskega izobraževanja in se, vsaj praviloma, štejejo za osnovno znanje iz področja sociologije. Poznati morate dela avtorjev, kot so Max Weber, Auguste Comte, Karl Marx, Emile Durkheim, Berger in Luckman, Pierre Bourdieu, Jurgen Habermas, Ulrich Beck, Georg Herbert Mead, Judith Butler (pozorno si oglejte seznam petdesetih najvplivnejših socioloških del, ki ga je izdala mednarodna zveza za sociologijo).

Smiselno morate znati povezati tudi med koncepti in avtorji konceptov. Da v pripravi na preizkusni test pri področju sociologije ne bi porabili predolgo, se osredotočite na srednješolsko oz. gimnazijsko raven znanja iz sociologije. Pri tem seveda ne pozabite na slovenski prispevek k sociološki znanosti – tako s strani Jožeta Goričarja, kot tudi s strani Vlada Benka, ki je sociološko razmišljanje vpel v teorijo mednarodnih odnosov.

soca. nabor gradiv.

Mirjam in Dr. (2011). Uvod v sociologijo. DZS.

Gradivo za pripravo na maturo. (2018). Dijaški.net.

ekonomija.

Na preizkusnem testu bo gotovo nekaj vprašanj izhajalo iz področja mikroekonomije, makroekonomije, mednarodne ekonomije, mednarodnega gospodarstva in mednarodnih financ, kjer se je smiselno osredotočiti predvsem na prva tri področja. Podobno kot pri sociologiji vprašanja iz področja ekonomije niso tako specifična kot vprašanja iz področja politologije, prava in zgodovine. Osredotočite se predvsem na poznavanje osnovnih konceptov mikro in makroekonomije in avtorjev, ki so svoj pečat pustili na področju mednarodne ekonomije. Ekonomistom med vami bodo vprašanja iz tega področja predstavljala mačji kašelj, mednarodniki in pravniki ste se z njimi srečevali, ostale pa ne smejo presenetiti.

Ko govorimo o osnovnih konceptih iz zgoraj omenjenih področij, imamo v mislih res le osnovne koncepte. Sestavljalci preizkusnega testa se ne fokusirajo na poimenovanje manj poznanih ekonomskih modelov ali specifičnih podpodročij posameznega področja. Če bi naštevati nekaj tovrstnih konceptov, bi se med njimi pojavili naslednji: monopol, popolna konkurenca, oligopol, ekvilibrij, elastičnost, obrestna mera, inflacija, proračun, padajoča mejna vrednost donosa in drugi. Tukaj smo navedli koncepte, ki so lastni tako mikroekonomiji kot makroekonomiji, kjer velja omeniti, da se boste na preizkusnem testu najverjetneje pogosteje srečali z vprašanji mikroekonomije.

Med avtorji, ki si jih je smiselno ogledati, so predvsem tisti, ki so pri svojem pisanju najpomembneje vplivali na naše razumevanje mednarodne politične ekonomije. Tu naštejmo Adama Smitha, Davida Ricarda, Karla Marxa, J. M. Keynesa in Hayeka ter koncepte za katere so ti avtorji zaslužni. Treba je namreč razumeti, da bi brez omenjenih avtorjev današnji mednarodni kapitalistični sistem, sploh ko govorimo o ustroju mednarodnih finančnih institucij, izgledal popolnoma drugače. Od koncepta prostega trga – laissez faire ekonomije – kjer nevidna roka uravnava kaos kapitalizma (kjer Adam Smith sicer v Bogastvu narodov o tem ne piše, vendar se njemu in Hayeku ta koncept rado pripisuje), do Marxove primarne akumulacije kapitala in presežne vrednosti, ki je posledica odtujenosti dela od lastništva kapitala. Pri Ricardu se ustavite predvsem pri ideji oportunitetnih stroškov (opportunity cost) in iz njih izhajajoče teorije primerjalnih prednosti (comparative advantage).

Ko govorimo o mednarodnem gospodarstvu, govorimo predvsem o mednarodnem poslovanju. Eden izmed ključnih ciljev slovenske zunanje politike je promocija slovenskih gospodarskih interesov v tujini. Redkokateremu bilateralnemu pogovoru uide odpiranje stanja mednarodne menjave med deležniki, kjer je potrebno poznati tako ustrezne koncepte kot tudi ključne institucije, ki promovirajo širitev slovenskih podjetij na tuje trge ter privabljajo tuje investicije. Tudi slovenska veleposlaništva imajo nalogo promocije menjave z državo sprejemnico, kjer v sklopu nekaterih izmed njih (približno dvajsetih) delujejo tudi t. i. ekonomski svetovalci (predvsem na trgih, ki so strateškega pomena za slovensko gospodarstvo). Med osnovnimi koncepti lahko naštejemo izvoz, uvoz, kvartal, internacionalizacijo, swiftow diagram in tuje neposredne investicije (Foreign direct investment). Med ključnimi deležniki, ki pomagajo pri promociji slovenskega trga, moramo poznati SPIRIT, STO (Slovensko turistično organizacijo), Gospodarsko zbornico Slovenije in ministrstvo, pristojno na tem področju (trenutno je to MGTŠ). Priporočamo, da si na spletni strani ministrstva ogledate tudi brošuro, ki pojasni delo ekonomskih svetovalcev.

Na področju mednarodnih financ se velja osredotočiti predvsem na poznavanje osnovnih konceptov mednarodnega finančnega poslovanja in mednarodnih organizacij, ki trenutno tvorijo sistem mednarodnih financ in mednarodnega trgovanja. Koncu druge svetovne vojne je sledilo oblikovanje nove mednarodne ureditve, katere ključni vidik je slonel na t.i. Brettonwoodskem dogovoru. Ustanovile so se organizacije, kot so Mednarodni finančni sklad (IMF), Svetovna banka (WB) in Mednarodna banka za obnovo in razvoj (IBRD). Temelj povojne trgovine je slonel na Splošnem sporazumu o carinah in trgovanju iz katerega se je leta 1995 razvila Svetovna trgovinska organizacija (WTO), leta 1991 pa je IBRD sledila tudi Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD), ki je odigrala odločilno vlogo pri zadolževanju tranzicijskih držav na mednarodnih finančnih trgih.

Poleg omenjenih institucij gre nadalje poznati tudi osnovne koncepte, ki so povezani z mednarodno finančno ureditvijo. Tukaj lahko naštejemo zlati standard, menjalni tečaj, drseči menjalni tečaj, plačilno bilanco, javnofinančni primanjkljaj, eksterni šok, interni šok, dolg, Fisherjev efekt, Mundell-Flemmingovo teorijo in koncept (optimalnih) valutnih območij. Tudi pri mednarodnih finančah je treba razumeti koncept posojil kot mednarodnih instrumentov, s katerimi se države zadolžujejo na mednarodnih finančnih trgih.

ekonomija. nabor gradiv.

Osnovno:

Lah in Ilič. (2007). Temelji ekonomije. Založba FDV.

Gospodarska diplomacija. [Povezava.](#)

Dodatno:

Mrak. M.(2002). Mednarodne finance. GV Založba.

[Povzetek snovi za četrti letnik gimnazije.](#)

[Povzetek snovi za tretji letnik gimnazije.](#)

V pisnem (in ustnem) delu preizkusnega testa se lahko pojavijo vprašanja iz politične geografije in nekatera so lahko zelo specifična. Tudi tisti med vami, ki prihajate iz študijskih smeri, kjer ste se z geografijo pogosto srečevali, boste nad specifičnostjo vprašanj lahko presenečeni. Vendar v preizkusu ne bo nič takšnega, na kar se v nekaj preprostih korakih ne bi uspeli ustrezno pripraviti. Vaš najboljši prijatelj naj bo v prvi vrsti zemljevid sveta, kjer si podrobno oglejte prestolnice vseh držav. Začnite s tistimi, kjer ima Slovenija diplomatska in konzularna predstavništva (te je potrebno stresti iz rokava), nato pa tudi glavna mesta ostalih držav. Na vprašanja tipa »kje se nahaja sedež Afriške Unije?« ali »katero je glavno mesto Ugande?« morate biti pripravljeni.

Poleg poznavanja osnov politične geografije, med katere štejemo tudi poznavanje pripadnosti ekstrateritorialnih ozemelj ter držav, na katere mejijo druge države (lahko se pojavi tudi vprašanje, kjer boste naštevali države, na katere meji Kitajska), je treba poznati koncepte politične geografije. Če bi naštevali nekaj klasičnih primerov, se tu pojavi Srednja Azija, MENA, Sahel, Zaliv, Zahodni Balkan, LAK (Latinska amerika in Karibi), Arktika, Višegrad in drugi. Našteli smo jih toliko, da boste lahko približno razumeli smer, v katero gredo spraševalci na preizkusnem testu, seznam pa prav gotovo ni izčrpen.

Za trenutek se ustavimo še pri klasičnih geografskih pojmi, ki se sicer na preizkusnem testu po naših informacijah pojavljajo redkeje, pa vendar. Omenimo lahko poznavanje lokacije pomembnejših morskih poti (kot so Panamski kanal, Tajvanska ožina, Sueški kanal, Bospor in Dardanele, Hormuška ožina, Gibraltar, Angleški kanal in Beringova ožina, če jih naštejemo le nekaj najpomembnejših), od proste plovbe po katerih je odvisno stanje svetovne ekonomije. V to kategorijo sodijo tudi pomembne plovne mednarodne reke (Ren, Nil, Donava, Mekong in Niger), kjer je upravljanje z njimi pogosto predmet mednarodnega prava in usklajevanja med številnimi deležniki (predvsem tistimi, po ozemljih katerih reke tečejo). Enako velja za posebne naravne habitate, ki se nahajajo pod jurisdikcijo več držav. Sem sodijo morja (recimo Sredozemsko morje, Jadransko in Jonsko), gorske verige (recimo Alpe in Himalaja), gozdovi (recimo Amazonski gozd), nižine (recimo Panonska nižina) in puščave ter druga posebna področja (Sahara, Sahel in Savana). Zaradi svoje biotske raznovrstnosti, specifičnih konzervacijskih izzivov in strateškega pomena za države, na ozemljih ali pod jurisdikcijo katerih se ta področja nahajajo, so ta pogosto predmet multilateralnega sodelovanja med državami. Kot primer pomislite samo na najstarejše mednarodne organizacije, ki so se ukvarjale prav z urejanjem plovbe po mednarodnih rekah (Donavska in Renska komisija, recimo).

pravo.

Pravo je eno temeljnih področij, iz katerega bodo vprašanja (najverjetneje) zastavljena tako na pisnem kot tudi na ustnem delu preizkusnega testa. Velja mu nameniti posebno pozornost, kjer bo več poudarka na mednarodnem pravu kot na poznavanju domačega pravnega reda. Sklop mednarodnega prava lahko delimo na šest množic – splošno poznavanje mednarodnopravnih konceptov, mednarodno pogodbeno pravo, subjekti mednarodnega prava, objekti mednarodnega prava, diplomatsko in konzularno pravo ter mednarodni dogovori. V spodnjih vrsticah se pripravite na vsako izmed zgoraj omenjenih področij posvetimo na kratko.

Obvezno je temeljno poznavanje notranjega pravnega okvira Republike Slovenije. Pri tem gre največ pozornosti posvetiti razumevanju Ustave in hierarhije pravnih aktov. Pri študiju ustavnih določil se osredotočite predvsem na dobro razumevanje tistih členov, ki se neposredno uporabljajo pri zunanjepolitičnih vprašanjih. Tukaj sta pomembna predvsem člena 8 in 153. Omenjeni členi obravnavajo razmerje med mednarodnimi obveznostmi in notranjim pravnim redom Republike Slovenije, kjer pri nas velja, da mora biti notranja zakonodaja v skladu z mednarodnimi zavezami, katerim je pristopila Republika Slovenija (tudi z občim mednarodnim pravom in splošnimi pravnimi načeli).

V nadaljevanju si podrobneje oglejte člen 3a, ki smo ga sprejeli pred vstopom v Evropsko Unijo. Člen namreč določa, da lahko Republika Slovenija del izvrševanja suverenih pravic prenese na mednarodne organizacije, v kolikor mednarodno pogodbo ratificira državni zbor z dvotretinjsko večino vseh poslancev. Pomembni so tudi členi 5, 11, 62a, 64 in 80, ki urejajo pravice madžarske in italijanske narodne skupnosti. Člen 5 natančno določa, da bo Republika Slovenija skrbela za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce. Podrobneje si oglejte tudi drugo poglavje, ki obravnava varstvo človekovih pravic, smiselno pa je poznati tudi 70.a člen, ki ureja pravico do pitne vode. Zakaj prav ta člen? Z njim se radi pohvalimo.

Razumevanje splošnih konceptov mednarodnega javnega prava se sicer na preizkusnem testu po naših informacijah redkeje preverja, vendar vas vprašanja iz sklopa mednarodnopravne teorije ne smejo presenetiti. Med te koncepte lahko štejemo naslednje: monizem, dualizem, soft law, hard law, pacta sunt servanda, de lege lata, de lege ferenda, kodifikacija, estoppel, ius cogens, opinio juris (sive necessitatis), resolucija, deklaracija, jurisprudenca, judikatura, enostranski pravni akt, ex aequo et bono, represalija, retaliacija, retorzija, mednarodno javno pravo in običajno pravo. Seznam seveda ni izčrpen.

Poznavanju splošnih konceptov mednarodnega javnega prava je treba dodati tudi razumevnje virov mednarodnega javnega prava – kaj so in kje se ti nahajajo. Določa jih statut Meddržavnega sodišča. Našteje jih v 38. členu in ko ste že pri Statutu, si lahko preberete še Ustanovno listino Združenih Narodov, kateri priloga je Statut. Pravzaprav je pomembno osnovno poznavanje ustroja sodišča ter drugih mednarodnih sodišč in tribunalov (Mednarodnega kazenskega sodišča in tribunalov, ki so bili ustanovljeni po drugi svetovni vojni ter za voljo preganjanja mednarodnih kazenskih deliktov). Vidite, dve muhi na en mah.

Mednarodno pogodbeno pravo je kompleksna materija, ki je za potrebe preizkusnega testa ni treba poznati v potankosti. Ne skrbite, za to bo čas med pripravami na diplomatski izpit. Sedaj se osredotočite predvsem na poznavanje splošnih pojmov in pravil. Med splošne pojme pri mednarodnem pogodbenem pravu urščamo naslednje: načelo dispozitivnosti, večstranske pogodbe, dvostranske pogodbe, reciprociteta, ratifikacija, bona fides, parafiranje, načelo ne-retroaktivnosti, deponat, pridržek, full powers, interpretativna izjava, poverilnica, treaty event, memorandum o soglasju in vacatio legis.

Med splošna pravila mednarodnega pogodbenega prava uvrščamo postopke sprejemanja mednarodnih pogodb. Za voljo preizkusnega testa ni treba natančno poznati postopka sklepanja mednarodnih pogodb v Republiki Sloveniji, pomembno pa je vsaj v osnovi razumeti korake, ki pripeljalo do veljave mednarodnih pogodb – tako dvostranskih kot večstranskih. Dobro je vedeti, kateri deležniki sodelujejo pri sklepanju pogodbe, kakšna je vloga MZEV, vlade, Državnega zbora in Ustavnega sodišča. Osvajanje (ali ponavljanje) tega znanja vam bo koristilo pri razumevanju samega koncepta mednarodne pogodbe in dalo ustrezno predstavo o njihovem namenu.

Sklop mednarodnih subjektov je manj zapleten od sklopa, ki obravnava mednarodne pogodbe. Vseeno je treba poznati osnovne vidke subjektov mednarodnega prava, torej tistih, ki lahko v odnosu do mednarodnega prava dejansko in efektivno izpolnjujejo obveznosti in uveljavljajo pravice ter zahtevke v zvezi s pravicami. V prvi vrsti so subjekti mednarodnega prava v moderni mednarodni skupnosti države. Vprašanja glede držav se lahko nanašajo na njihov nastanek, njihove pravice in suverenost. Temeljni pojmi, ki se pri teh vprašanjih pojavljajo so: konvencija iz Montevidea, zveza držav, federacija, konfederacija, personalna unija, odcepitev, kolonija, originarnost in derivatnost (v smislu nastajanja držav), konstitutivnost in deklaratornost (v smislu priznavanja držav), Deklaracija o smernicah za priznanje novih držav, Monroeova doktrina, suverenost, par in parem non habet imperium, Lateranska pogodba in skrbniški sistem.

Na področju subjektov mednarodnega prava (še vedno) poteka razprava o priznavanju mednarodnopravne subjektivitete posameznikom. V kolikor posameznika razumemo kot subjekt mednarodnega prava v odnosu do zgoraj navedenega kriterija, potem je mednarodno pravo, ki ureja področje človekovih pravic, izjemnega pomena. Vredno si je torej ogledati, vsaj v določenem razponu, tudi to področje, ki je za slovensko zunanjo politiko pomembno.

Poznavanju področja subjektov mednarodnega prava moramo dodati tudi področje objektov mednarodnega prava. Mednarodno pravo ureja tudi odnos subjektov do objektov, ki so pod njihovo teritorialno suverenostjo in tistih, ki ne spadajo v teritorialno suverenost katerekoli države (recimo odprta morja). Med klasične objekte mednarodnega prava jemljemo reke in morje, ki spadajo pod suverenost države ter zračni prostor, ki se nahaja nad ozemljem suverenih držav.

Najbolj specifična določila o morju kot objektu mednarodnega prava najdete v Konvenciji Združenih Narodov o pravu morja (UNCLOS). Notri najdete tudi ključne definicije vseh v naslednji povedi omenjenih pojmov. Pri obravnavi mednarodnega prava na področju objektov je dobro poznati naslednje izraze: Thalweg, terra nullius, uti possidetis, Cesija, prirast, mirna okupacija, zastaranje in priposestvovanje, prelet, Mare Liberum, temeljna črta, notranje vode, teritorialne vode, zunanji pas, ekskluzivna ekonomska cona, arhipelaške vode, epikontinentalni pas, odprto morje in neškodljiv prehod.

Med specifičnimi področji mednarodnega prava lahko izpostavimo mednarodno humanitarno pravo, mednarodno pravo človekovih pravic in mednarodno diplomatsko in konzularno pravo. Za potrebe preizkusnega testa je dobro podrobno poznati vsebino Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih in Dunajske konvencije o konzularnih odnosih. V teh sporazumih namreč najdemo določila, ki urejajo diplomatske in konzularne odnose med državami. Poznati je treba določila o privilegijih in imunitetah diplomatov, nastop mandata v tujini, določila glede nedotakljivosti veleposlaništva, razrede diplomatskega predstavništva, nedotakljivost diplomatske pošte, vlogo prednostnega vrstnega reda, koncept persona non grata, razumevanje koncepta konzularnega območja, razrede vodij konzulatov, razlike med poverilnim pismom, patentnim pismom in eksekvaturo.

Poznati je dobro tudi vse temeljne pogodbe, ki so bile sprejete tekom procesa evropske integracije, predvsem Pogodbo o Evropski Uniji in Pogodbo o delovanju Evropske Unije. Pri teh dokumentih se osredotočite na razdelek, kjer so opisani temeljni procesi odločanja (osnovne informacije najdete tako v Pogodbi o EU kot tudi v Pogodbi o delovanju EU).

ekskurzija: pomen mednarodnega prava.

Malo trditev nas v Inštitutu razkači bolj kot teza o obsolentnosti mednarodnega prava. Prepogosto slišimo, da mednarodno pravo ne deluje, da ga države itak kršijo in zakaj ga sploh imamo, če pa je vse utemeljeno na pravilu moči in ne na moči pravil. Naj torej vaše morebitno preizpraševanje o pomenu poznavanja mednarodnega prava za voljo uspešnega opravljanja diplomatskega dela dopolnimo s kratko analogijo o mednarodnem pravu, ki jo ponavadi povemo dijakom in študentom, ko nas ti soočijo s (sicer zanimivimi) pomisleki.

Predstavljajte si večpasovno krožišče v milijonskem mestu (razmišljajte fiktivno, naj ima sto pasovnic). Rush hour je, gneča je nenormalna, hrup povsod. Križišče nima smerokazov, cestno prometna pravila ne obstajajo, vlada popolna anarhija – kaos! Si predstavljate? Promet se komaj premika, večji avtomobili, avtobusi in tovornjaki izrivajo manjše s ceste, vozijo se po pločnikih, skoraj na vsakem prometnem pasu je prometna nesreča.

Če voznike ustrezno izobrazimo iz cestno prometnih predpisov, v krožišče vstavimo znake, semaforje in prometno redarstvo, bo promet vsaj v teoriji potekal bolj gladko. Če ne drugega, se bodo vozniki zavedali, da bodo vsi na boljšem, če se pravil držijo.

Mednarodna skupnost je eno veliko križišče (Shibuya crossing na deseto potenco). Vsem se mudi, vsi želijo uveljavljati svoje interese, priti do cilja. Mednarodno pravo so cestno prometni predpisi, cestno redarstvo pa mednarodne organizacije, ki skrbijo za upoštevanje teh predpisov in voznikom izstavljajo kazni, ko jih kršijo. Lahko kaj resnega storijo, če kazni ne plačajo? Jih lahko ustavijo? Ne, tako kot v mednarodni skupnosti ne poznamo izvršilnega inštituta, nekega mednarodnega policista, se tudi naše fiktivno križišče zadovolji le z redarstvom. To pa ne pomeni, da na križišču vsi kršijo pravila, samo zato, ker jih lahko. Kršijo jih, ker še nismo osvojili dovolj visoke mednarodnopravne kulture.

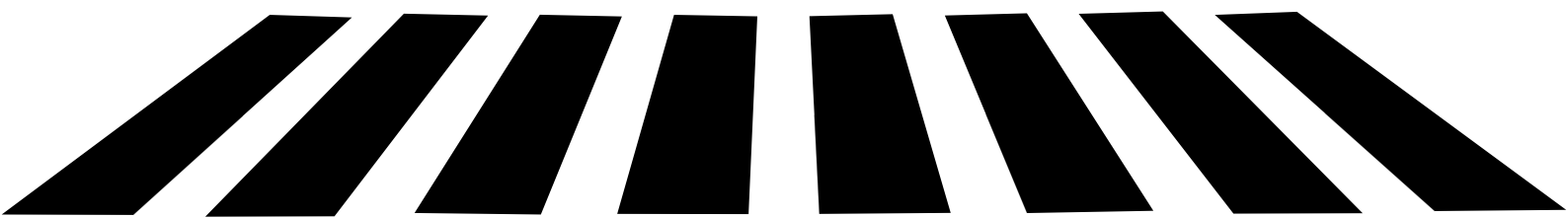
Dobro vzgojeni vozniki jih ne bodo kršili nikoli. Tisti malo bolj pragmatični bodo ob treh zjutraj sicer zapeljali čez rdečo, vendar se bodo prepričali, da ni nikogar tam (ne spodbujamo kršenja CPP, samo primer), pešci bodo šli čez cesto, če ni nevarnosti. Ampak v principu se bodo vsi vozniki strinjali, da je treba pravila upoštevati in ko bodo videli sistematično neupoštevanje pravil, ne bodo rekli, da so nepomembna, temveč da so ljudje, ki jih kršijo, problematični.

Problem mednarodnega prava ni v sami materiji pravnih predpisov ali v naravi mednarodnega prava. Tako kot pri mednarodnem pravu prihaja tudi pri notranjem pravu do vsakodnevnih kršitev, pa se veliko voznikov kaznim izmuzne. Nihče ne bi trdil, da delujoča pravna država ni pomembna samo zato, ker občasno sistem zataji pri doseganju svojih normativnih idealov, kajne? No, po tej logiki moramo obravnavati tudi mednarodnopравни sistem, ki je zaradi svoje decentralizirane narave oblikovanja pravil poseben.

Če govorimo, da ne deluje ali da ga države ne upoštevajo, se moramo zavedati, da tudi notranjepravni sistemi niso vzpostavljeni zato, ker bi pravila vsi upoštevali, temveč zato, da se vzpostavi zavest potrebe upoštevanja pravil ter kaznuje tiste, ki jih ne upoštevajo. Izhajamo namreč iz dejstva, da pravila potrebujemo, drugače bo vedno prevladal interes tistega, ki ima večji in boljši avto. Ta pravila so za male države še posebej pomembna, saj se pri našem navigiranju skozi kaos današnje mednarodne skupnosti zanašamo na to, da jih bodo drugi upoštevali. Za Slovenijo je mednarodno pravo eksistencialnega pomena.

Ponavljamo, problem torej ni v materiji predpisov ali naravi mednarodnega prava. Problem je v posameznikih, ki jih kršijo. Naša normativna naloga je, da imamo v svetu voditelje, ki bodo mednarodno pravo upoštevali zavoljo celotne mednarodne skupnosti, četudi bodo zaradi tega na cilj morda prišli kakšno minuto pozneje ali povsem zamudili. Bolje biti počasnejši, kot kaotičen. Dokler imamo mednarodno pravo, mednarodni sistem dajnsko ni anarhičen, odsotnost kodifikacije pa bi dejansko pomenila kodifikacijo pravila močnejšega. Z dvignjeno glavo v študij mednarodnega prava, torej! Izognimo se totalkam, plis.

Ok. Back to the regular scheduled program.

pravo. nabor gradiv.

Türk, D. (2007). Temelji mednarodnega prava. GV Založba.

Petrič, A in drugi. (2013). Pravo mednarodnih pogodb. MZZ RS in Založba FDV. Povezava: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateralala/mednarodno-pravo/0ae79f398c/PMP_1_del.pdf

Simoniti, I. (2014). Diplomatsko pravo. MZZ RS in Založba FDV.

Ustanovna Listina Organizacije Združenih Narodov - https://www.uradni-list.si/_pdf/2014/Mp/m2014002.pdf

Splošna deklaracija človekovih pravic - https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/slv.pdf

Dunajska konvencija o diplomatskih odnosih - <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateralala/mednarodno-pravo/Dunajska-konvencija-o-diplomatskih-odnosih.pdf>

Dunajska konvencija o konzularnih odnosih - <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateralala/mednarodno-pravo/Dunajska-konvencija-o-konzularnih-odnosih.pdf>

Konvencija Združenih Narodov o Pomorskem mednarodnem pravu - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623(01))

Helsinška sklepna listina - <https://www.osce.org/files/f/documents/5/c/39501.pdf>

Ženevske konvencije (osnova mednarodnega humanitarnega prava) - <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/publications/icrc-002-0173.pdf>

Sektor za mednarodno pravo MZEZ RS - <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-zunanje-in-evropske-zadeve/o-ministrstvu/direktorat-za-mednarodno-pravo-in-zascito-interesov/sektor-za-mednarodno-pravo/>

zgodovina.

Poznavanje zgodovine je v diplomaciji nepogrešljivo. Diplomatski diskurz, prek katerega se oblikujejo identitete in prihodnje predstave o državi, odnosih ter mednarodnem okolju, v katerem se različni akterji nahajajo, poteka v preseku sedanosti in preteklosti. Naše predstave o lastni skupnosti, katere interese profesionalni diplomati zastopajo, pomembno vplivajo na vsebino politik, kot tudi ostalih identitetnih vidikov, ki jih v svojem komuniciranju sporočamo. Predstave drugih o nas in nas o drugih pa pomembno vplivajo na dinamiko odnosov, v katerih se politika oblikuje in udejanja. Manjko kontekstualnega razumevanja zgodovine Drugega s strani profesionalnega diplomata predstavlja tveganje za interese skupnosti, z mandatom katere z Drugim komunicira. Razumeti je namreč treba, da si, ko nastopijo funkcijo, profesionalni diplomati nadanejo zgodovinski nahrbtnik skupnosti, ki jo predstavljajo.

Pri tem naj omenimo, da gre v prvem koraku za poznavanje faktografije zgodovine. Torej za poznavanje splošno sprejetih zgodovinskih dejstev, ki jih priznava večina skupnosti. V naslednjem precej bolj kompleksnem koraku gre za poznavanje (morda konfliktnih oz. različnih) predstav, ki jih imajo skupnosti o istem zgodovinskem dogodku. V zadnjem koraku pa gre za razumevanje selektivnega zgodovinskega spomina in spominjanja (v Halbwachsevem smislu), kjer različne skupnosti pripisujejo različno težo različnim zgodovinskim dogodkom. Prav zato radi rečemo (in to je kdaj kontroverzno), da diplomacija ne poteka v prostoru absolutnih zgodovinskih resnic, temveč v politično pogojenem prostoru spomina. Naloga diplomacije ni ugotavljanje zgodovinske resnice, temveč upravljanje z zgodovino in spominom na tak način, da se ustvari okolje, v katerem lahko različne skupnosti v miru sobivajo.

Na preizkusnem testu se preverja poznavanje slovenske in mednarodne zgodovine v faktografskem smislu. S tovrstnim preverjanjem znanja ste seznanjeni iz srednješolskih let. Razlika med gimnazijskim znanjem zgodovine (kot bi se ga na primer preverjalo na maturi) in znanjem zgodovine, ki je potrebno za uspešno opravljanje preizkusnega testa iz tega področja, je v podrobnostih poznavanja zgodovine slovenskega naroda in zgodovine mednarodnih odnosov. Posebno pozornost je pri pripravi na preizkusni test treba torej nameniti moderni slovenski zgodovini in zgodovini mednarodne skupnosti.

Poseben poudarek pri študiju slovenske zgodovine je smiselno nameniti dogodkom, ki so pomembno vplivali na oblikovanje slovenske države ter njenih dejavnosti v mednarodnem okolju. Tu ne mislimo le na dogajanja po izdaji 57. številke Nove revije, obdobja osamosvojitve in prvih let samostojnosti, temveč opozarjamo na temeljne zgodovinske procese, ki danes oblikujejo identiteto slovenskega naroda. V kolikor bi morali za voljo priprave navesti letnico, lahko govorimo o potrebi po podrobnem poznavanju zgodovine današnjega slovenskega prostora (torej ne Slovenije, temveč širše) od vznika ideje o samostojni slovenski državi do danes (19., 20. in 21. stoletje). Pri tem se velja osredotočiti na dogodke, osebe in procese, ki so zaznamovali to obdobje na način, ki je še danes za Republiko Slovenijo bistvenega pomena.

Pri mednarodni zgodovini se osredotočite predvsem na obdobje po francoski revoluciji. Na preizkusnem testu bo poudarek najverjetneje na evropski zgodovini, kjer pa evro-atlantska in azijska komponenta ne uideta.

Pri pripravi je najboljše izhodišče gimnazijski učbenik za zgodovino (tretji in četrti letnik). Gimnazijski učbeniki so pripravljene (oz. vsaj bi morali) na osnovi političnega konsenza o zgodovinskih dejstvih. Nudijo celovit pregled temeljnih zgodovinskih dogodkov in procesov in kot taki služijo kot okvir za nadaljno pripravo.

Vprašanja, ki se pojavljajo na preizkusnem testu, so splošna in specifična, zato poznavanje temeljnih letnic ni dovolj. Predlagamo, da si posebej podrobno ogledate vse pomembne dogodke v zgodovini nastanka slovenskega naroda. Pri mednarodni zgodovini so posebej pomembni tisti dogodki, ki so zaznamovali spremembe mednarodnega sistema (oz. o njih govorimo kot o tektonskih premikih). Za lažjo orientacijo mednje uvršamo večje konflikte (vojne), mirovne procese, revolucionarna gibanja, narodna gibanja in podobno.

zgodovina. nabor gradiv.

Izbira gradiv za študij zgodovine je pravzaprav stvar okusa. Poleg učbenikov, ki jih splošno predlagamo, smo pristranski do avtorjev, ki poskušajo zgodovino razlagati skozi prizmo teorije. Izbira

Osnova:

Brodnik in dr. (2020). Zgodovina 3, učbenik za zgodovino za 3. letnik gimnazije. Mladinska knjiga.

Režek in dr. (2021). Zgodovina 4, učbenik za zgodovino v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Mladinska knjiga.

Kosi, J. (2013). Kako je nastal slovenski narod? Sophia.

Kissinger, H. (1994). Diplomacy. Simon & Schuster

Dodatni predlogi:

Luthar, O. (Ed.). (2008). The land between: a history of Slovenia. Peter Lang.

Nastanek slovenskega naroda. (2023). Sledi časa. RTV SLO. Dostopno prek: <https://365.rtv slo.si/arhiv/sledi-casa/174967542>

Hobsbawm, E. J., & Cumming, M. (1995). Age of extremes: the short twentieth century, 1914-1991. London: Abacus.

Hobsbawm, E. (2010). Age of empire: 1875-1914. Hachette UK.

Hobsbawm, E. (2010). Age of revolution: 1789-1848. Hachette UK.

Judt. T. (2006). Postwar: A history of Europe since 1945. Penguin.

esej na izbrano temo.

Na preizkusnem testu vas čaka esej v angleškem jeziku. Vsako leto se tema esejskih vprašanj spreminja, vedno pa je povezana z aktualnim dogajanjem v mednarodni skupnosti. Z malce domišljije si lahko torej predstavljate, kaj se lahko na preizkusnem testu pojavi.

Najboljši način za pripravo na esejski del preizkusnega testa je vaja pisanja esejskih izdelkov na aktualne teme. Pri esejih za vajo si omejite čas pisanja na približno 30 minut. Četudi boste imeli na preizkusnem testu več časa, bo tudi okolje v katerem pišete, morda vplivalo na vas. Bolje je, da se omejite. V eseju poskusite izoblikovati jasno tezo do izbranega esejskega vprašanja in jo na kratko razvijte (lahko tudi le z miselnimi vzorci). Dobro je, da poskusite predvideti več tem in za vsako pripravite kratek razmislek, ki ga boste nato (morda) razvili na preizkusnem testu.

Primeri tem:

- 1. Kršitev mednarodnega prava in agresija Ruske Federacije na Ukrajino.**
- 2. Proces reševanja nasledstvenih vprašanj v odnosu do bivših zveznih republik SFRJ.**
- 3. Kršenje mednarodnega humanitarnega prava in vojna med Izraelom in Hamasom.**
- 4. Sprememba mednarodnega reda in vpliv držav BRICS.**

Iz zgornjih tem, med njimi so nekatere, ki so se v preteklosti že pojavile na izpitnih polah, je razvidno, da so teme zastavljene široko. Spremljanje aktualnega dogajanja v svetu in aktiven razmislek o mednarodnih temah na dnevni ravni je torej impliciten način priprave na izpit. V kolikor berete novice, kolumne, članke, gledate televizijske oddaje ali pa ste omenjene teme celo naslavljali na fakulteti oziroma v vašem delovnem okolju, vam esejski del izpita ne bi smel predstavljati velikih težav.

test psihološke ustreznosti.

Na test psihološke ustreznosti se pravzaprav nima smisla posebej pripravljati. Pričakujete lahko veliko vprašanj, katera je najbolje odgovarjati brez taktičnega premisleka. Testi so namreč zastavljeni tako, da vprašanja izrišejo relativno celotno sliko osebe. V kolikor testa ne boste reševali impulzivno, vam bo za odgovore na vprašanja zmanjkalo časa.

Vprašanja ne preverjajo znanja, temveč značaj. Njihov namen je ustvariti psihološki profil posameznika. Imate radi belo ali črno čokolado? Se radi odločate, to prepuščate drugim? Ste na zabavah v središču pozornosti? Družina vam veliko pomeni? Oceniti jih morate z da, ne ali nekje vmes. Teh vprašanj je veliko.

Pripravite se lahko le na en del testa psihološke ustreznosti in to je abstraktno razmišljanje. Test abstraktnega razmišljanja je test logike, kjer boste reševali matematične probleme. Vrsto podobnih testov lahko najdete na spletu in jih za zabavo rešujete pred samim testom. Sicer predlagamo, da s pripravo na ta del pisnega dela ne izgubljate časa.

priprava na ustni del.

V skladu s pravilnikom bo dvajset najuspešnejših kandidatov, ki so opravili pisni del izpita, povabljenih na ustni del. Ta poteka pred komisijo (več o tem v naslednjem poglavju). Priprava na ustni del je pravzaprav podobna pripravi na pisni del izpita, le da pri drugem delu izpita preverjajo tudi vaše osebne karakteristike in znanje navedenega drugega tujega jezika. Vprašanja, ki se ponavljajo na drugem delu izpita, so vprašanja, ki se lahko v teoriji pojavijo tudi na prvem delu. Priprava na prvi del izpita, vsaj iz vsebinskega vidika, zadostuje za ustni del.

Poseben del ustnega dela izpita je vprašanje iz drugega tujega jezika. Pri tem lahko podamo le zelo splošen napotek, da se pripravite na uporabo strokovnih pojmov v tujem jeziku, ki ste ga navedli ob prijavi.

faq.

Ali ministrstvo za zunanje in evropske zadeve ponuja tečaj ali izobraževanje pred opravljanjem preizkusnega testa, kot to počnejo nekatere druge države (npr. Avstrija, Italija in Nemčija?)

Ne. V Sloveniji ne poznamo posebnih izobraževalnih programov ali tečajev, ki so namenjeni dodatnemu usposabljanju pred opravljanjem preizkusnega testa. V Avstriji in Italiji imajo posebne programe, ki trajajo 9 mesecev ali eno leto.

Koliko časa potrebujem za ustrezno pripravo na preizkusni test?

Ni enoznačnega odgovora. Čas priprave je odvisen od predhodnega poznavanja vsebin. Nekateri kandidati, ki uspešno opravijo preizkusni test, se nanj ne pripravljajo. Drugi temu namenijo veliko pozornosti. Glede na povečano zanimanje za opravljanje testa v zadnjih letih predlagamo, da si za pripravo na test vzamete dovolj časa. Nekaterim bo zadostovala osvežitev znanj, drugi boste morali nekatere teme osvojiti na novo. Predlagamo pa, da se testa v zadnjem mesecu priprav ne lotite kot študijskega izpita, saj je snov preobsežna za podrobno pripravo.

Katerim vsebinam naj posvetim več pozornosti, katerim manj?

Na vsa specifična vprašanja, ki se bodo pojavila na testu, se boste težko pripravili. Vseeno smo poskušali pri vsakem področju navesti tiste ključne izhodiščne koncepte, ki se lahko na testu pojavijo. Študij usmerite v širino in ne v globino poznavanja določenega področja. Ponavljamo, pri testu gre za preverjanje vaše širine.

Ali moram prebrati vso navedeno literaturo? Kje začeti?

Pri predlagani literaturi smo izhajali iz položaja osebe, ki na preizkusni test odhaja brez poglobljenega znanja zgoraj omenjenih vsebin. Ker ne poznamo omejitev z vidika smeri zaključnega študija, lahko preizkusni test opravljajo tudi osebe, ki niso družboslovno izobražene. Izhajajoč iz tega smo navedli širok nabor gradiv.

Začnite s študijem pravnih temeljev, te morate dobro poznati. Pri tem pride v poštev predvsem poznavanje Ustave in zakona o zunanjih zadevah. Osredotočite se na Strategijo zunanje politike RS in Deklaracijo o zunanji politiki. Kot minimalni sanitarni standard priprave bi omenili tudi branje Ustanovne Listine OZN in gimnazijskega učbenika za tretji in četrti letnik zgodovine. Dobro si oglejte spletno stran MZEZ. Ostali predlogi so mišljeni kot referenca.

Katere medije naj spremljam, da bom na tekočem z zunanjepolitičnim dogajanjem?

Predlagamo naslednje: MMC(Svet), Politico.eu (naročite se na Brussels playbook), Globus.

Od podkastov: Naivni duh (valda), The rest is politics (UK in US), Foreign policy live, The Rachman Review, The Foreign Affairs interview, Evropska četrt. Studio ob 17.00, LDGD, Intelekt in Umetnost možnega se občasno dotaknejo zunanjepolitičnega dogajanja.

Od Youtube kanalov: Caspian report.

Beri sedmke. To je osnova.

Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca.
 Spomladi do rožne cvetice,
 poleti do zrele pšenice,
 jeseni do polne polic,
 pozimi do snežne kraljice,
 v knjigi do zadnje vrstice,
 v življenju do prave resnice.
 A če ne prideš ne prvič ne drugič
 do krova in pravega krova,
 poskusi vnovič in zopet in znova.

(Popotnik, Tone Pavček)

potek.

Tretji korak na vaši poti do uspešno opravljenega preizkusnega testa in vstopa v diplomatsko službo je dejansko opravljanje testa. Namen spodnjega razdelka je čim bolj natančno (a obenem dovolj splošno) orisati potek testa. V kolikor si boste potek lažje predstavljali (vizualizirali), bo tudi opravljanje testa potekalo bolj gladko. Detajlom se posvečamo na tistih mestih, kjer se sama izvedba v prihodnje najverjetneje ne bo spreminjala. V izogib presenečenjem na preizkusni dan opozarjamo, da se lahko potek iz leta v leto spreminja, zato opis jemljite kot okvirni zaznamek preteklih izkustev in ne napovedovanje prihodnjih. Namenjen je predvsem tistim, ki se na preizkusni test odpravljate brez poprejšnjega stika s tovrstnimi preizkusi znanja v sistemu javne uprave. Naj bo prebiranje tega poglavja nadomestilo za poskusno opravljanje preizkusnega testa. Za razliko od Pavčkovega popotnika, ki poskuša vnovič, zopet in znova, boste imeli za opravljanje testa na voljo le dva poskusa. Vsakega gre torej dobro izkoristiti.

pisni del.

Pisni del preizkusnega testa poteka v živo. V zadnjih letih je bila lokacija opravljanja preizkusnega testa velika sejna soba Vlade RS na Gregorčičevi ulici v Ljubljani. Tam ponavadi potekajo pogajanja s sindikati. Vsi, ki so povabljeni k opravljanju preizkusnega testa, ga opravljajo hkrati. Tisti, ki se opravljanja testa ne morejo udeležiti zaradi objektivnih službenih obveznosti (recimo lokalni sodelavci na DKP v tujini), so v preteklosti izpit opravljali tudi na daljavo.

V zadnjih izvedbah je pisni del izpita potekal proti koncu meseca decembra. Kandidati so bili na lokacijo opravljanja izpita povabljeni ob 9.00 uri. Izvajalci izpitnega roka (zaposleni na MZEZ, kadrovska služba) sprva preverijo prisotnost udeležencev (ne pozabiti osebne dokumenta za izkaz istovetnosti) in razložijo potek izpita. Kandidatom razdelijo serijske številke, saj bodo test opravljali anonimno.

Pisni del izpita se začne s preverjanjem znanj iz zgodovine, politologije, sociologije, geografije, ekonomije in prava. Kandidati dobijo testne pole, na katerih je 60 vprašanj z možnostjo izbire. Skupaj s testno polo dobijo list za vpisovanje odgovorov. Za reševanje imajo na voljo 60 minut. Vprašanja so zapisana v slovenskem jeziku, pod vsakim se nahajajo štirje možni odgovori, od katerih je le en pravilen. V kolikor vprašalnik rešite pred iztekom dovoljenega časa, lahko prostor predčasno zapustite.

Splošni napotki za *multiple choice* test:

- Ne pozabite napisati serijske številke na list z odgovori, na pole ne pišite;
- Odgovore preberite pozorno, saj so si lahko zelo podobni (vrag je v podrobnostih);
- Najprej rešite preprosta vprašanja. Za zapletena si pustite več časa za razmislek;
- Ne obotavljajte se predolgo pri enem vprašanju, saj vam lahko zmanjka časa;
- Na koncu pozorno preverite skladnost vašega lista z odgovori in pole z vprašanji.

Po krajšem odmoru sledi esejski del. Kandidati si iz lista z dvema esejskima vprašanjema izberejo enega, na enega od katerih morajo v 40 minutah napisati esej (dolžine do cca. 500 besed) v angleškem jeziku. Teme esejev se navezujejo na aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti ali na prioriteta področja slovenske zunanje politike.

Splošni napotki za esejski del testa:

- Izberite si temo, na katero znate postaviti trditev;
- Sledite jasni esejski strukturi, uporabljajte empirične primere;
- Uporabljajte zahtevnejše izrazoslovje, vselej gre tudi za preverjanje znanja jezika.

Temu sledi test psihološke ustreznosti. Potek vodi zunanji izvajalec. Kandidati so v prejšnjih poskusih najprej reševali test iz logike in abstraktnega razmišljanja (čas reševanja je omejen), nato pa so odgovarjali na seznam vprašanj. Vprašanj je zelo veliko (skoraj 400), čas pa omejen. Preračunali smo, da na posamezno vprašanje odgovarjate približno 7-8 sekund.

Splošni napotki za reševanje testa psihološke ustreznosti:

- Vprašanja pozorno preberite in rešite impulzivno. Preračunljivost vam bo vzela preveč časa in test bo to pokazal.
- Bodite odločni. Manjkrat boste izbrali "ne eno, ne drugo", slabše bo.
- Če boste preizkus reševali iskreno, boste imeli dovolj časa, zato hitite, vendar ne prehitro. :)

Odlično, opravili ste prvi del testa. Sedaj počakajte na rezultate in povabilo na ustni del.

ustni del.

Ustni del testa poteka v prostorih ministrstva za zunanje in evropske zadeve. Povabilo na ustni del testa boste prejeli po e-pošti (približno dva tedna pred izvedbo). Kadrovska služba vam bo dala termin (predvidoma pol ure). Ob vstopu na zunanje ministrstvo (vhod Mladika) boste počakali pri varnostnici, uslužbenec ministrstva vas bo pospremil do prostora izvajanja ustnega testa.

Ustni del vodi 5-6 članska komisija, ki jo sestavljajo aktivni diplomati RS. Komisijo sestavljajo aktivni diplomati na ravni vodij sektorjev, od katerih je nujno prisotna vodja kadrovske službe (zna se zgoditi, da boste imeli priložnost z vašim znanjem navdušiti tudi generalno sekretarko ministrstva ali vodjo katerega izmed generalnih direktoriatov. To razumite kot prednost). Komisija bo sedela na eni strani omizja, vi boste na drugi.

Ustni del testa traja približno pol ure. V preteklih izvedbah se je začel s predstavitvijo v angleškem jeziku. Nato vam bodo člani komisije izmenično postavljali vprašanja. Praksa je, da začnejo z lažjimi vprašanji ter nadaljujejo z bolj specifičnimi, če ugotovijo, da vam gredo lažja dobro od rok.

Eno izmed vprašanj bo zastavljeno v drugem tujem jeziku, ki ste ga navedli na vaši prijavnici. Na to vprašanje odgovarjate v tem jeziku (npr. nemščini ali francoščini). Na ostala vprašanja odgovarjate v knjižni slovenščini.

Naj na tem mestu ponovimo, da je pri komisiji potrebno pustiti dober vtis. Iz izkušenj vemo, da znanje ni edini kriterij, po katerem komisija ocenjuje ustreznost kandidata. Gre se tudi za urejenost, način izražanja, samozavest in ostale osebne karakteristike, ki so v diplomatskem diskurzu pomembne. Ustni del izpita se začne ob vstopu v prostor in zaključí, ko zapustite prostore ministrstva.

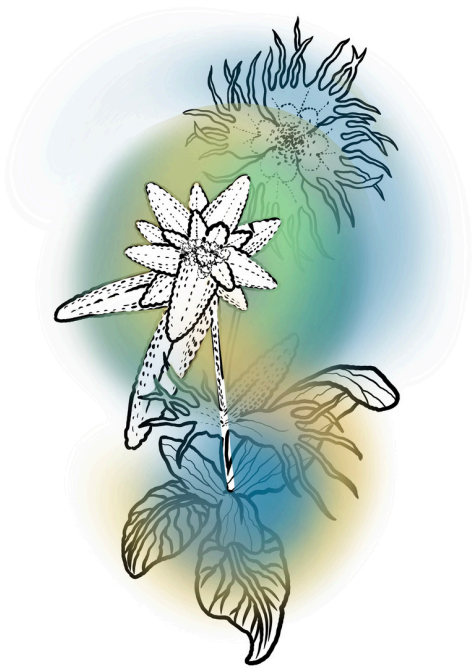
Splošni napotki za opravljanje ustnega dela preizkusnega testa:

- Bodite točni;
- Ob vstopu pozdravite komisijo (ne škodi, če se z njimi rokuje);
- Govorite glasno in razločno;
- Odgovarjajte spraševalcu, vendar naslavljajte vse člane komisije;
- V kolikor odgovora na vprašanje ne poznate, poskusite s podvprašanjem;
- Bodite iznajdljivi. V kolikor vprašanje ni izključno faktografske narave, poskusite povedati več kot le samo neposreden odgovor. Ne pozabite na to, da gre za nastop;
- Ne dolgovezite po nepotrebnem. Vaše besede naj vam služijo v prid. Verjemite, če ima kdo radar za nesmisle, so to diplomati.
- Bodite spoštljivi. Morda bodo vaš bodoči delodajalec.

Komisija je prijazna. Razumeti morate, da je ministrstvu v interesu dobiti dobre kadre in zadovoljni so z vsakim, ki izrazi zanimanje in se uspe prebiti do ustnega dela izpita. V svojem bistvu je vaše sodelovanje na ustnem delu izpita priznanje za vaše znanje, kjer gre že to jemati kot uspeh!

Po zaključenem ustnem delu vam bo kadrovska služba povedala, da bodo rezultate posredovali po pošti.

PLANOSIDIRSKI
KLINČEK

gajst.